

Frustraties in Birma

L. Polman*

Bij rampen en oorlogen zijn militairen altijd de laatsten die van honger omkomen. *Damn frustrating,* sputterde een medewerker van het UN World Food Programme (WFP) in Zuid-Sudan. Het was in de jaren negentig. De hulpverlener zag hoe het Sudanese militaire regime dankzij WFP-voedselhulprantsoenen zichzelf aan de macht kon houden. Dankzij de hulpleveranties hoefden de militairen zich geen zorgen te maken over hun dagelijkse natje en droogje en hadden ze hun handen vrij voor hun oorlog tegen rebellen. Die moesten wél zelf aan voedsel zien te komen. Nu al een kwart eeuw is Sudan een van 's werelds grootste ontvangers van humanitaire hulp en ten minste net zo lang houdt het Sudanese regime stand tegen zijn vele vijanden.

In Sudans buurland Somalië dankte dictator generaal Siad Barre tot 1991 zijn positie voornamelijk aan zijn populariteit onder Somalische vluchtelingen. Die bivakkeerden massaal in kampen van de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR en dachten dat Barre de internationale hulporganisaties persoonlijk opdracht gaf om hen elke dag te voeden. Ze waren hem daar dankbaar voor, net als Barres soldaten. De baas betaalde hen met zakken hulprijst.

Thein Sein, voedselhulp pakketten aan dankbare slachtoffers overhandigde. De opdrukken op de dozen waren met vilstift doorgekrast. Nog net te zien was dat er 'Gift of the Government of India' had gestaan. Ernaast hadden de Birmese generaals duidelijk leesbaar hun eigen namen geschreven. Ooggetuigen vertelden dat zodra de camera's uitknipten, soldaten opdraafden om de voedsel pakketten van de ontvangers af te pakken en naar hun basis te dragen.

En à la het regime in Sudan, gebruiken de militairen in Birma de humanitaire hulp ook om aan de macht te kunnen blijven. Na de cycloon mochten hulpgoederen uit de hele wereld Birma binnengevlogen worden, maar de distributie ervan hielden de militairen strikt in eigen hand.

Ze hielden er allereerst zichzelf mee op de been. Birma's leger telt naar schatting 400.000 manschappen. Met hun familieleden erbij, is de militaire klik misschien wel twee miljoen zielen groot. Veel van hen behoren tot de slachtoffers. De storm raasde precies over de vruchtbare delta van de rivier Irrawaddy, Birma's belangrijkste landbouwgebied.

Hulpvoedsel als wapen in handen van militairen: in het Birma van na de cycloon Nargis herhaalt zich de geschiedenis

In uitzendingen van de Birmese staatstelevisie zagen we hoe Birma's premier, luitenant-generaal

Vanwege het economische belang van de regio en eerder geleverde slagen erover met rebellen-groepen, waren veel militairen en hun families juist daar gelegerd. Rijstooogsten en -voorraden vernietigd, militaire onderkomens weggespoeld,

* Mw. L. Polman is freelance journalist en auteur van *'k Zag twee beren. De achterkant van de VN-vredesmissies.*

soldaten met lege magen die verdronken familieleden moesten begraven – de junta moest maatregelen nemen om de manschappen bij de les te houden. De noodrantsoenen van de internationale humanitaire gemeenschap werden een belangrijk instrument in de overlevingsstrijd van een regime dat door de cycloon wankelde op zijn benen.

‘Laat me eerlijk zijn: die hulporganisaties geven in Uruzgan via lokale partners een beetje voedsel- en landbouwhulp. In sommige gevallen overhandigen ze eenderde van de goederen als betaling aan de Taliban’.

Damn frustrating. Maar voor niets gaat alleen de zon op. ■

Even, toen bleek dat de junta alle voedselleveranties in beslag zou nemen, zette het WFP de hulpaanvoer naar Birma stil. Het protest duurde niet eens een dag. Geen hulp geven is nu eenmaal geen optie in een noodsituatie zoals die in Birma.

Weldoorvoede bad guys hebben we dan kennelijk maar op de koop toe te nemen

Kijk in dat verband ook naar Uruzgan. Een doorkijkje in de wederopbouwoperatie daar kregen we in december 2007 tijdens een tien uur durende hoorzitting over de missie in een zaaltje naast de Tweede Kamer. Vierentwintig betrokkenen kwamen aan het woord. ‘Ik ben verbijsterd!’ riep op zeker moment Kamerlid Van Baalen (VVD). Hij had geluisterd naar de bestuurder van de VN in Afghanistan, Masadykov, toen die uitlegde dat Uruzgan te gevaarlijk is voor de VN om er spoedig aan de slag te gaan. ‘Wij zitten daar wel, hulporganisaties zitten er, jullie moeten daar ook zijn. Neem eens wat risico alsjeblijft!’ brieste Van Baalen.

De VN-bestuurder legde de VVD’er nog één keer uit hoe het soms zit met humanitaire operaties: